

Реферат

на тему :

*«Історичні відомості з
розвитку
геометричного
різьблення»*

Підготувала : Атаманчук
Т.

Учитель : Котяш І.Д.

Історія розвитку різьби по дереву

Найдавніші пам'ятки народного мистецтва на території сучасної України, що зійшли до нас, належать до епохи палеоліту (20 тис. років до н.е.).

Це вироби з кістки, оздоблені різними геометричними мотивами. Їх знайшли археологи під час розкопок Мізенської стоянки на Чернігівщині. Предметів із дерева із тих далеких часів не збереглося. Пізніше почала розвиватися кераміка, ткацтво, художня обробка кістки, а потім і дерева.

Розкопки скіфських поховань дають уявлення про різноманітність видів і технік художньої обробки деревини, які були у скіфів. В давнину скіфи користувались дерев'яним посудом.

Слов'яни вийшли на історичну арену на початку I тисячоліття до н.е. вони займали територію між Дністром і Віслою. В I-II ст. н.е. на землях середнього Придністров'я, як свідчать археологічні знахідки, розвивається культура, за назвою місця знахідки Зарубинецька.

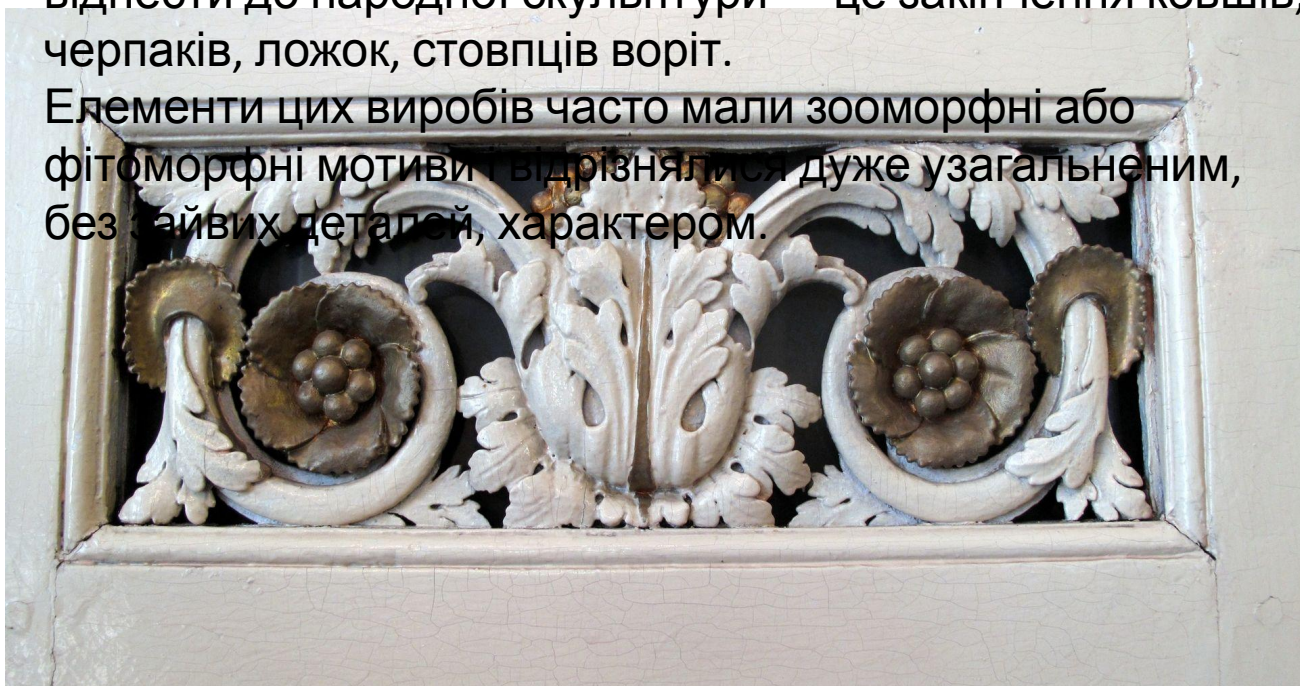
У дохристиянський період відображались також уявлення стародавніх майстрів про магічні сили Землі та природи. Символічно зображувались Сонце, Земля, Кінь. Також був поширений геометричний орнамент із борозенок, ямок, штрихів. Уявлення про виникнення та побудову світу передавались у народній творчості у вигляді геометричних фігур-символів, зображень тварин і частин їхнього тіла – голови, ніг.

Різьблення по дереву це мистецтво, яким славилися [стародавні слов'яни](#) ще в 11 столітті. Проте саме мистецтво виникло набагато раніше. Різьбленням прикрашалися трони єгипетських фараонів, вікінги гойдали своїх дітей в різьблених колисках, у [Франції](#) різьблення по дереву стало невід'ємною частиною [бароко](#).

У ті далекі часи найчастіше для виробництва різьблених композицій використовували деревину горіха. Після цього стало популярне червоне і чорне дерево. У незалежності від матеріалу, різьблення прикрашали позолотою, розписом, після чого покривали білим лаком. Збереглися до наших часів нечисленні зразки об'ємної української народної скульптури [18-19](#) століття. Головне зображення — розп'яття, фігури святих.

У [Центральній](#) та [Східній Україні](#), де здавна було розвинуте різьбярство, зразків народної скульптури 17-19 ст. збереглося дуже мало. Тут переважали вироби побутового призначення, окремі деталі яких можна віднести до народної скульптури — це закінчення ковшів, черпаків, ложок, стовпців воріт.

Елементи цих виробів часто мали зооморфні або фітоморфні мотиви, відрізнялися дуже узагальненим, без зайвих деталей, характером.

За часів трипільської культури з'явився перший механічний пристрій – свердло, за допомогою якого робили отвори в дереві й камені. Трипільці також використовували дерев'яний плуг. Вони вміли робити керамічний посуд, який розписували складним орнаментом чорною, темно-червоною, білою й жовтою фарбами.

Для художньої обробки дерева у 14-18 ст. характерні такі напрями: виготовлення побутових предметів, знарядь праці, засобів пересування в домашньому виробництві. Ремісничі цехи та мануфактури беруть участь у декоративному оформленні церков, предметів культу. Створюють набійні дошки для вибивання узорів на тканинах, пряникові дошки, меблі для різних верств населення.

На початку 20-х років ХХ ст. створюється художньо-промислові школи в Києві, Харкові, Полтаві, Переяслові. В 30-40 роках змінюються естетика, зміст і призначення виробів художніх промислів. Вони зазнають сильної ідеологізації, натиску влади. У виробках основна увага приділяється декору державно-політичного змісту, який витісняє традиційну естетику і практичність. У 1934 році організована Українська художньо-промислова спілка, яка очолює артлі – кооперативні об'єднання художнього виробництва. У Дніпропетровську відкривається школа декоративного розпису. В післявоєнний період відроджується художня обробка дерева, особливо в західних областях України. Відновлюється робота в артлі “Гуцульщина” в Косові, ім. Л.Українки у Львові, у Чернівецькій області, відкриваються училища декоративно-ужиткового мистецтва. В 1946 р. в Львові відкривається перший на Україні художній інститут (нині Львівська академія мистецтв). Наприкінці 50-х років художні артлі переорганізуються у державні підприємства, які підпорядковуються Міністерству місцевої промисловості.

Сучасні майстри володіючи широким естетичним кругозором, достатньою професійною підготовкою, інтерпретуює традиції народного мистецтва. Це підтверджують виставки професійних художників-майстрів декоративно-ужиткового мистецтва. Експонати різноманітні за тематикою і призначенням. Одні з них мають ужитковий характер, а інші декоративний, але всі вони єдині, нерозривно зв'язані в аспекті народного і професійного мистецтва,

Сучасна різьба

Різьблення по дереву й до наших днів залишається одним з національних видів прикладного мистецтва народів нашої країни. Не всяка деревина гарна для різьблення.

Найкраще підходить деревина [липи](#), [клена](#), [вільхи](#), [горіха](#), [бука](#), [груші](#), [берези](#), [дуба](#). Перевага віддається липі, її деревина піддається всім видам різьблення. Грузла, однорідна за структурою волокон, м'яка, вона однаково добре ріжеться уздовж і поперек волокон, піддається обробці практично будь-яким способом. Традиційно для росіян матеріалом для різьблення є й береза — з деревиною однорідного білого кольору, досить твердої й пружної. Для різьблення з великим малюнком гарна деревина дуба.

Горіхове дерево

Розрізняють такі основні види різьблення по дереву: плоска, ажурна, рельєфна й скульптурна. Чіткої класифікації немає, оскільки в одному і тому ж виробі можуть поєднуватися різні види різьблення.

Умовно можна виділити три основні типи: Наскрізна (ажурна) різьба (сюди відноситься пропилювання і прорізна різьба).

Глуха різьба (всі підвиди рельєфної і плоскої різьби).

Скульптурна різьба.

Будинкова різьба (є окремим напрямком, оскільки може поєднувати в собі всі три перерахованих

